

KONEC BAHARIJ TREH GLAVNIH ZAVAJALCEV

PRIDIGAR CHAS. COUGHLIN, DR. TOWNSEND IN HEARST POPOLNOMA DISKREDITIRANI

Rooseveltova zmaga je zmaga za krpanje
in "poboljšanje" kapitalistične družbe

Reakcionarci v kongresu in progresivni blok.
Vzgojna kampanja socialistične stranke

O KROG 26 milijonov ameriških volilcev se je izreklo v prošlih volitvah dne 3. novembra za Roosevelt, kakor pravijo najnovejši neuradni podatki, in le nekaj nad 16 milijonov za republikanskega kandidata. Rooseveltova večina znaša torej kakih deset milijonov glasov. Dobil je večino v vseh državah razen v dveh. Samo bivši predsednik Taft je bil poražen s toliko silo, toda tedaj je bila republikanska stranka razklana na dvoje med Taftom in Theodor Rooseveltom. Republikanska stranka je bila torej poražena v prošlih volitvah tako zelo kakor še v nobenih prejšnjih, ne samo kar se tiče predsedniškega kandidata, ampak tudi v boju za mandate v zvezni kongres. Ljudstvo je glasovalo v veliki večini za celotno demokratsko listo, neglede, kakšni glupci so kandidirali na njenem tiketu v kongres, v državne zakonodaje in v druge urade. Poročajo, da je bil v Detroitu izvoljen na demokratskem tiku v politični urad član "črne legije", torej član teroristične organizacije in tolpe morilcev, ki hči iztrebiti "marksiste, žide, katoličane in nigre". Glasovali so zanj vsi tisti "marksisti, žide, katoličane in nigre", ki so napravili križ v glavnem krovu demokratske liste.

Mnogo nazadnjakov izvoljen

v kongres:

V kongres je bilo na demokratski listi izvoljenih vsled Rooseveltovega plaza mnogo reakcionarnih, ignorantnih kandidatov, ki niso "new deal" v nikakšno čast in mu tudi voporo ne bodo. Sploh je kongres vzel svoji veliki demokratični večini na demokratski strani bolj konservativnih kandidatov, ki so nas le loti, mi smo pripravljeni pognati z naše meje vsega kjerkoli, ki nas bi napađel," je rekel dne 6. novembra na slavju 19. obletnice ruske revolucije maršal rdeče armade Klemen Vorošilov.

Progresivni blok

Ojačan pa je v kongresu takozvani progresivni blok, ki ga tvorijo kongresni in senatorji farmske-delavske stranke iz Minnesota in progresivne stranke iz Wisconsina. Tej skupini se pridruži tudi senator Norris iz Nebriske, ki je pri zadnjih volitvah kandidiral na neodvisni listi, in morda par demokratskih kongresnikov iz New Yorka.

Ako bodo hoteli spraviti skozzi za ljudstvo res koristne zakone, bodo imeli z demokratisko večino veliko opravka, predno jo pridobe za svoje predloge. Ni pa verjetno, da bi hotel ta kongres sprejeti iniciativo za sprejem dodatka k ustavi, ki bi vrhovnemu sodišču vzel moč razveljavljati socialne zakone.

Vera v predsednika

Očividno je, da so poleg regularnih demokratiskih volilcev glasovali za Rooseveltove milijoni tistih ljudi, ki resnično žele reformiranje ali celo preuredbo sedanjega ekonomsko-sistema. V koliko jim bo Roosevelt nade izpolnil, je (Nadaljevanje na 2. strani.)

Norman Thomas o važnosti socialističnega programa

Norman Thomas je takoj po volitvah izjavil, da bodo števila socialističnih glasov označevana s počasnostjo nekdaj "pokritih voz" ("by the covered wagon route"), kot običajno. On pričakuje, sodeč po prošlih izkušnjah, da bo končno skupno število višje, kakor pa ga oznanjajo prva poročila. Associated Press pravi, da so jih do prošlega tedna našeli Thomasu 108,000.

Dalje se Thomas zahvaljuje socialistom, ker so izvršili v prošli kampanji v korist socialistične filozofije in programa toliko dobrega dela, kajti socialistični program je za delavce važnejši kot karkoli v Rooseveltovem valu.

"Nikdar ni bila socialistična beseda potrebnejša kakor je danes," pravi Thomas. "Obdržali bomo svoje vrste in gradili za bodočnost, vrh tega pa z veseljem sodelovali z onimi, ki se agresivno prizadevajo prioritati izobilje, mir in svobodo v Ameriki."

Zbornična palača v Tokiu

V Tokiu so dogradili palačo japonskega državnega zbra, katere gradbeni stroški znašajo \$10,000,000. Parlament na Japonskem pa je le nekak okrasek vlade. Tudi v Jugoslaviji so nedavno dogradili krasno palačo za skupščino, ampak ljudska skupščina v nji še ni dobila mesta.

Demokracija v Peru

V republiki Peru je bil izvoljen za predsednika kandidat social - demokratske stranke. Obstajača vlada zmage ni priznala in volitve z "odobritivo" parlamenta razveljavila.

"OČE, NE BOJ SE ME!"



"Oče, čemu si se me ustrašil! Saj sem vendar tvoj sin!"
Simpl, Praga.

Mobiliziranje za 'sveto' vojno proti komunizmu

Jezus pozvan na pomoč duceu, da iz krščanskega Rima otme svet pred brezversko kugo

Fašizem zbjiga tudi šale, čeprav misli zares. Taka šala je bil tudi Mussolinijev nedavni govor pred katedralo v Milenu, v katerem je v velike zabaževo črnosrajčnikov in drugih zapeljanih ljudi v Italiji pretil vsemu svetu. Izjavil je, da Italija pod njegovo vladom ne veje v razorežitev, ampak v "oboržen mir". Tak "oboržen mir" je on lani prinesel Etiopiji in obeta ga po ovinkih še marsikomu, posebno Jugoslaviji, dasi so se odnošaji med nemi, in vrh tega pa še neprijateljska Poljska, Italija, Madžarska itd. Tudi v Rumuniji je fašizem, ki pridiga sovraštvo zoper sovjetsko Unijo, Generali v Beogradu vedo, kaj to pomeni.

Mussolini je v omenjenem

govoru svaril tudi Anglijo, naj se poboljša in si deli kontrolo nad Sredozemskim morjem z Italijo, drugače pa si bo Italija osvojila vso kontrolo, in tedaj

zbogom svobodna angleška pot po Sredozemskem morju! V Londonu se skušajo tej pretnejši smejeti, a smeji jim ne gre od srca. Mussolini je koncem konca vendarjevladar — absoluten vladar dežele, ki je vsa mobilizirana za vojno in edinošča za vojno. Še celo katoliška cerkev, ki je toliko časa izpostavljala nauk miru, je danes kolesce v uru Mussolinijevega militarizma. Stopnišče katedrale, na katerem je Mussolini govoril, je cerkvena posest. Nadškof je s svojo duhovščino pri aranžiranju Mussolinijevemu shodu na prostem z veseljem pomagal. Obenem je poskrbel, da se je na škrlatnem pregrinjalu, ki so ga razobesili na prečelju katedrale, pričkal sledenje napis:

"Jezus, kralj stoletij, dodeli (Nadaljevanje na 3. strani.)

Izid prošlih volitev socialistov ni razočaral

Volilni rezultat ni razočaral socialistov zato, ker so tak rezultat tekom kampanje vsled postopečnih razmer sami napovedovali. Tako je izjavil takoj po volitvah Clarence Senior, tajnik soc. stranke. Resnicica pa je, da sta bili smrtno razočarani republikanska in pa Coughlinova stranka, ker sta

doveli silni poraz kljub milijonom dolarjev in kljub vsemu blfu, ki sta se ga posluževali. Socialisti so vodili svojo kampanjo na podlagi izobraževalnega dela. Socialistični kandidati so bili edini kandidati, ki so razpravljali o vitalnih problemih in potrebah, da se amandira zvezna ustava, da se pride do socialne zakonodaje.

Milijoni so slišali soc. govornike ~ potrebi neodvisne politične akcije delavcev in farmerjev. Da so zadnji kljub temu glasovali za navidezno "progresivno politiko", je bilo vstop strašilo, da se v Belo hišo spet lahko ugnezdi kak Hoover. Toda Rooseveltove težave

sobo, je pa bilo najmanj osem socialističnih kandidatov izvoljenih v državno postavodajo. Tako bo soc. stranka sodelovala tudi v bodočem.

Soc. stranka upa, da bodo "Delavska nestrankarska liga" in druge progresivne grupe takoj pričele s formiranjem farmer-selavske stranke. Soc. stranka je bila vselej pripravljena na sodelovanje s farmerjema. Tako je storila l. 1924, tako je storila tudi letos v državi Wisconsin. Medtem ko je radi tega v Wisconsinu Thomas pri letosnjih volitvah zgubil precej glasov, je pa bilo najmanj osem socialističnih kandidatov izvoljenih v državno postavodajo. Tako bo soc. stranka sodelovala tudi v bodočem.

Glavno pričevanje tem je dejstvo, da je Coughlinova fašistična stranka temeljito pogorela. Njen slavnati kandidat Lemke je prejel manj glasov kot jih je soc. kandidat leta 1932. Drugo značilno dejstvo je to, da je soc. stranka iz vsebine boja izšla počačana na članstvu, zraven pa je tudi bila v stanju ohraniti svojo politično silo kljub notranjim bojem. Zato se lahko z gotovostjo reče, da bo v bodočem igrala važnejšo vlogo kot kdaj prej.

VESELJE V FAŠISTIČNIH DEŽELAH NAD USPEHI REBELOV V ŠPANIJI

Strah Francije in Anglie pred vojno pospešuje, ne pa zmanjšuje vojno nevarnost v Evropi

ŠPANSKI delavci so zastavili svoje živiljenje, da si ohranijo demokracijo. Sli so v boj in z neverjetno odločnostjo ustanovili fašistične napade takoj ob pričetku civilne vojne, ki jo vodi notranja in zunanja fašistična reakcija.

Trenutno se bije odločilna bitka v okolju Madrida med španskimi delavskimi masami in fašisti, katere podpirajo zunanje fašistične države. Ljudska armada, ki stoji povečini iz neizvežbanih oddelkov, je naravnost junashko branila svoje pozicije od vsega početka. Fašisti, ki so se dobro pripravili in založili z vsemi potrebnimi, se čudijo delavcem, da morejo vzdržati napram silni oboroženi premoči.

Fašistični general Franco je napel vse svoje sile, da stare branitelje španske demokracije. Pri tem je naletel na hud odpor. Nemčija in Italija ga stalno zalagata z vojnim materialom, z vojaštvom in izvedencami. Premier Largo Caballero se dobro zaveda, da je za zmago potrebna disciplina v armadi. Predno pa se more izvesti disciplina, da treba imeti armado, ki je trenirana. Vrgla se je v boj proti fašistom nepripravljena in uspešno odbijala napad za napadom. Vsako postojanko, ki so jo fašisti dobili, so morali dragi plačati. To je pač dokaz, da se špansko ljudstvo dobro zaveda, da se mora samo disciplinirati, da odvija napade. V danih okoliščinah je pokazalo odločnost in voljo, da ve zakaj gre: za demokracijo in proti fašizmu.

Medtem pa se ponavlja cincanje demokratičnih držav v Evropi. Legalni španski vladni nočejno pomagati, "ker se boje evropske vojne," oziroma: ker se boje Hitlerja in Mussolinija. Po mednarodnem pravu bi predvsem Anglia in Francija ter Rusija morale dati vso pomoč sedanji španski vladni. To so ji enostavno odrekli. Angliji je menda ljubše, če zmagajo fašisti, Francija pa se boji, da se ne izčimí svetovni požar.

Pred par dnevi sta Anglia in Francija zagrozili španskim fašistom, naj prenehajo z bombnimi napadi iz zračna Madrida in druga mesta, "omejijo ga svoja operiranja le na vojaške objektive." Fašisti so "ubogali". Zakaj nista omenjeni demokratični državi tudi zahtevali, da fašisti ustavijo svoje brutalne operacije proti španskemu ljudstvu, če ne...? To bi lahko storili. Da tega nista storili, sta v dobrini meri vzrok Mussolini.

(Nadaljevanje na 3. strani.)

NOVA "USTAVA" BO TRETJEMU RAJHU "SLOVESNO" OZNANJENA

Adolf Hitler, diktator Nemčije, bo proklamiral "novi nemški ustav" dne 30. januarja prihodnjega leta in tem pokopal zadnje sledi republike ali weimarske ustave. To se bo zgodilo na četrto obletnico nacijske vlade. Omejilna dne se bo zbral 'rajhs tag', ki sestoji iz 600 članov, ki imajo toliko moči, da smejo potrditi vsak Hitlerjev odlok, nakar bodo "sprejeli" Hitlerjevo "ustavo" ter šli v pokoj. Na njihovo mesto bo imenovan "svet starešin", ki bo štel 200 članov, kateri ne bodo imeli drugega posla kot poslušati Hitlerjeve govorov in z njim paradiратi. S tem bodo tudi reducirani vladni izdatki, ker bo novi "parlament" štel le eno tretjino sedanjega števila. Vsak prejema \$300 mesečno. Nova farša bo sledila starji.

ZA JSZ, PROLETARCA IN PROSVETNO MATICO

Društvo it. 121 SNPJ v Detroitu je imelo prireditve v korist Prosvetne matice. Prebiteit veselje je znašal \$67.00. Med udeleženci se je nabralo v isti namen \$14.60, skupaj \$81.60. Ako bi bilo takih organizacij več, bi se na polju delavske kulture med ameriškimi Slovenskimi storili veliko več kakor pa je sedaj mogoče.

Charles Pogorelec, ki se je vrnil z agitacijo po vzhodu 9. novembra, je dobil vsega skupaj 140 naročnin Proletarca, za \$63.50 oglaševanja v prihodnji letnik Ameriškega družinskega koledarja, prodal je za \$38.20 raznih knjig iz Proletarčeve knjigarne in dobil \$42.84 v tiskovni sklad Proletarca.

Na shodu klubu it. 27 JSZ v Clevelandu v soboto 7. novembra so udeleženci prispevali v tiskovni sklad Proletarca \$16. Zastopniki so dobili tudi nekaj novih naročnikov temu listu.

V Detroitu so nabrali v Am. druž. koledar 1937 za \$168.60 oglasov več kakor lani, na Elyju, Minn., za \$17.50 več, v Johnstownu za \$22.50 več in v Bridgeportu, O., za \$10.50 več. Naselbine Chicago, Cleveland, Milwaukee, Waukegan, in nekatere manjše pa so jih poslale do datuma, ko to pišemo, manj kakor lani. Waukegan bo letos vstopil v ročno prekoso in ravno takoj že marsikatera druga naselbina, predno bo do delo zaključeno.

Mnogi shodi JSZ, kot v Detroitu, Clevelandu, Strabanu, Waukeganu, La Sali in v par manjših naselbinah, ki so se vrili v proslilih par tednih, so bili uspešni v vsakem oziru. Vzlič vsakojakim oviram naše gibanje torej ne samo živi ampak DELA in si gradi pot za razmah.

Čitajte, premislite in sodite sami!

Kaj nas uči izid prošlih volitev in kaj je kdo z njimi dosegel? Prečitajte članek na 1. strani. Ali demokratične dežele vrše svojo dolžnost v obrambi načela demokracije? Na to vprašanja odgovarja članek v 6.-7. koloni na prvi strani. Enako varno je vse drugo gradivo v Proletarcu. Citajte ta list! Pridobivate mu novih naročnikov. Prošli teden jih je dobil devetinštvetaset.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE.

NAROCNIŠINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol let: \$1.50; za

četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje de pondeljka popoldne za približitev v številki tekotega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc.

Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz.
Business Manager..... Charles Pogorelec.
Assistant Business Manager..... John Rak Jr.

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Splahneli odrešeniki

Ko je Proletar svaril, da je "father" Cox v Pittsburghu vse kaj drugega kakor pa "mesija", se je zameril mnogim čitaljem in nekateri so užajeno odpovedali list. "Father" Cox je organiziral največji pohod brezposelnih v Washington in ves ameriški tisk je pisal o tem katoliškem duhovniku, ki se je s tako vneročno lotil dela za uboge ...

V resnici je s svojimi govorji po radiu, s svojo "ljudsko kuhičino" in s pohodom brezposelnih v Washington pod njegovim vodstvom le preprečeval pozornost v tisto delavsko gibanje, ki je resnično delavsko in v boju edino za delavske koristi. Ko se je "father" Cox v tej vlogi izrabil, ga je polagoma nasledil drugi "father".

Tudi ta se je začel boriti za male ljudi, za uboge farmerje, delavce in srednji sloj. Iz zakotne cerkvice, ki je dobivala od maloštevilnih vernikov prav malo podpore, je napravil lepo, kateremu slično stavbo, zgradil si udobna poslopja zase in poskrbel, da se je imel naselbine tik Detroit raznašalo teden za teden po časopisu širok dežele.

"Father" Coughlin je bil v Coxovem poslu veliko spretnejši, kakor Cox. Milijone ljudi ga je poslušalo in hvalilo, kako zelo radikalni so bili njegovi govorji.

Stotine in nato tisoče Slovencev se je divilo njegovim pridigam. Mi smo svarili, da je to nič drugega kakor šarlatan, ki po svoje služi sedanju izkorisčevalnemu sistemu. V katoliških časopisih so nas grajali radi tega. Zdaj pa so zaradi Coughlina tudi naši slovenski gospodje v zadregi. Vsi katoliški krogi so si žeeli izhoda, ker je postal Coughlin v svojem fašističnem pridigarstvu malce neroden in provokativen, pa napadel svoje dozdevne nasprotnike tako, da je cerkvi škodovalo. Ampak kakor vsak drug igralec, je tudi Coughlin storil pomote, a namen je vendarje izvršil. Zasenčil je s stotisočaki doljarjev, ki jih je nabral, s svojo "unijo za socialno pravičnost", in s publiciteto, ki je bil deležen, akcijo za pojačanje delavskoga gibanja v prošli volilni kampanji, dasi je pri tem tudi sam propadel. Njegova "unija za socialno pravičnost" je šla k poticaju, njene člane pa je Coughlin pozval, da naj pomagajo zdaj zmagovalom kandidatu, dasi ga je prej zmerjal z lažnjivcem, izdajalcem, zavratnežem itd. Tako mu je pridobil par milijonov glasov. Če bi ga hvalil, bi mu ne mogel toliko koristiti.

Coughlinovo gibanje je torej v dosedanjem vlogi doigralo in umrlo, ljudje pa so ob dolarje, ki so mu jih dali. Socialistično delavsko gibanje, ki ga je hotel zatrepi, pa je še tu in ostane.

Jeklarske družbe zvišale mezdo

Zadnji teden so velike jeklarske družbe naznani, da bodo zvišale delavcem mezdo za deset odstotkov. Zvišanje stopi v veljavu s 16. novembrom. Kapitalistični listi so naznani, to vest z velikimi naslovi. Obenem javljajo, da se bo "zvišanje" izplačevalo v nekakšnih bonusih. Pri tem pridejo v poštev delavci, ki delajo gotovo dobro let.

Jeklarske družbe se niso "poboljšale", da bi kar same vsled ljubezni do delavcev zvišale njihove plače. Rajši bi jim mezdo znižale, kljub nastajajoči draginji, kajti tako gre po principih privatnega profita. Dejstvo pa je, da je med jeklarskimi delavci v teku močno gibanje za unijsko organiziranje — za industrijsko organiziranje, za katero se je odločil predsednik rudarske unije Lewis. V teku je zadevna konferenca jeklarskih delavcev, ki zahtevajo priznanje svoje unije in pa zvišanje mezde, ki bo res zvišanje. Jeklarski baroni pa so hoteli spet delavcem natresti nekaj drobtin, da bodo odnehalo od svojih zahtev.

V koliko bodo družbe uspele in v koliko bodo delavci pustili, se bo pokazalo v bližnji bodočnosti. Vsa znamenja pa kažejo, da bodo jeklarski delavci vztrajali na svojem stališču industrijskega unionizma in vsega s tem v zvezi. V svojem boju imajo na strani vse ostale uniske organizacije.

Mussolini grozi

Italijanski diktator Mussolini je v svojem govoru ob prilikah 14. obletnice pohoda v Rim prošli teden v Milanu zagrozil Angliji, naj drži roke proč od njegove domene. Zahteval je "obrožen mir," ne pa kakšnih iluzij, da se bi države razrožile ter si kolektivno zagotovile svoj obstoj. Med drugim je izjavil, da je Italija pripravljena z Anglijo skleniti pakt, ki bi medsebojno priznal pravice obeh držav. Pri tem pa je dostavil, da mora seveda Anglija priznati Italiji zavzetje in okupiranje Etiopije. To so pogoji "dučeja" Angliji, vse drugo bi nič ne pomenilo, da ne bi bodočnost prinesla obema vojnega konflikta. "Ako je Sredozemsko morje za Anglijo in druge države glavna pot in nujna potreba, pomeni za Italijo življenje." Italijanski diktator je nizpravljiv, kakor njegov fašizem. Vprašanje je, če mu bodo demokratične in delno demokratične evropske vlade ugode. Do sedaj so mu v premnogih slučajih.

Igra z unijo jeklarskih delavcev

Borba med pristaši strokovnih unij in vodjami, ki so za industrialno obliko organizacije, je v resnici vojna na račun delavcev, katerim bi bilo treba pomagati. Vsak sporazum, ki bo dosegel zgolj v korist vodij strokovnih unij, bo v škodo pol milijona delavcem v jeklarski industriji.

STAVKA PRISTANIŠKIH DELAVEV



Skupina pristaniskih delavcev in mornarjev v San Franciscu, ki so zastavili 30. oktobra. Delo so pustili v vseh pristanicah ob Pariku, v katerih je upošlenih blizu 40.000 delavcev. Iz simpatije do njih so zastavili tudi pristaniski delavci in mornarji na ameriških ladjach

v New Yorku in drugih atlantskih lukah. Spor med parniškimi družbami in delavci traja že dolgo. Ker kompanije niso hoteli ugoditi zahtevam delavcev, so se poslužili svojega zadnjega sredstva—stavke.

Rooseveltova zmaga je zmaga za krpanje in "poboljšanje" kapitalistične uredbe

(Nadaljevanje s 1. strani.)
drugo vprašanje. Mi dvomimo, da bo v bodočem terminu storil kaj več kakor kralj starider, kot ga je v prejšnjem. Sam je izjavil tik pred koncem kampanje, da je on pristaš kapitalističnega gospodarskega reda, ki pa ga je po njegovem mnenju treba držati na uzdi, da ne zbezljiva, kakor je pod prejšnjima dvema predsednikoma.

Kapitalisti niso v strahu

Ako bi bil Roosevelt kapitalizmu nevaren, bi po njegovih ogromnih zmagi nastala na bordini panika in delnice bi silovito padle. Tako pa se jim je cena zvišala in družbe so hitre oznanjati večje in dodatne (extra) dividende. To je naravno, kajti mnogi najmočnejši in najvplivnejši industrialci in velebankirji so agitirali za Rooseveltom. Zavedajo se, da je on predsednik, ki skuša ljudstvu pomagati toliko, da ne bi gladovalo, in dobiti vztrajalo v veri na "boljščino". Ogromni vladni potroški so sicer ljudstvu naprili tudi dolgove, toda ob enem so pripomogli v povečanje gospodarski aktivnosti, kar se v spoštenom pozna.

Cestitke na zmagi

Pred volitvami je Landon trdil, da bi pomenila Rooseveltova zmaga propast za to deželo in pot v "komunizem". Po volitvah pa mu je čestital na zmagi in mu obljubil sodelovanje pri delu za koristi ameriškega ljudstva. Isto so izjavili Hearstovi listi, Chicago Tribune, podpredsedniški kandidat Knox, Al Smith itd. Tako

bila to zmaga, ki bi privedla v prihodnjem letu ali dveh dalečoščne socialne reforme.

Coughlin izvršil nalog

Se veliko bolj poražen kakor Landon je izšel iz boja detroitski radio-pridigar Rev. Coughlin. Trdil je, da ima v svoji "uniji za socialno pravičnost" devet milijonov članov, in da ga posluša, kadar govori v radiu, kakih 30 milijonov ljudi. Dobil je od njih v poslednjih par letih več milijonov dolarjev, v koncem volilne bitke so ga pustili na cedilu. Samo 10 odstotkov njegovih prištavščev je po njegovi lastni izjavni glasovalo za Lemkeja. Lemke je bil Coughlinov kandidat. Coughlin mu je ustanoval "tretjo" stranko, ki jo je imenoval "tretjo" stranko, ki je dobro in kaj je dobro in kaj je slabo za ljudstvo in državo. Razočaranja za ljudstvo bodo torej moralna priti.

Komunisti slabo izšli

"Nova takтика", ki so se je poslužili v prošli kampanji komunisti, se je zanje slabo obnesla. Sicer se lahko hvalijo, da je njihovo volilno geslo, "Landon mora biti poražen za vsako ceno", obveljalo, ampak komunisti nimajo od tega nikakih koristi. Roosevelt bi bil zlahkoto izvoljen tudi brez njihovih glasov in brez njihove agitacije. V New Yorku so komunisti izgubili pravico legalne stranke, ker niso dobili predpisano število glasov. Associated Press pravi v poročilu, da je dobil Browder po še netočnih podatkih 56,646 glasov. Pred štirimi leti jih je dobil komunistični kandidat nad 100.000.

Socialistična stranka

Rekli smo že, da je bila po Coughlinovi in Townsendovi zaslubi v prošli kampanji socialistična stranka potisnjena na četrto mesto. Dočim je kapitalistični časopis posvetilo kampanji komunistične stranke toliko prostora, da bi ga komunisti ne mogli kupiti niti z milijon dolarjev, je socialistično kampanjo domalega ignoriral, ker se je yršila izmed vseh na najinteligentnejše načine. Norman Thomas je apeliral na razum ljudi, toda dosegel je malo, ker so se ljudje "vredi svoje glasove proč". pa so jih prav raditega res vrli proč. Kajti glas za demokratično stranko ni glas proti sedanju sistemu, ni protest proti socialnim krivicam, ampak vedno in vselej le glas za ohranitev kapitalizma, pa če volitci še tako misljijo nasproti.

Garner in reakcionarni jug

Delavski voditelji se lahko vesele Rooseveltove zmage, ne smejo pa pozabiti, da je zaeno z Rooseveltom zmagal tudi kandidat Garner, ki je znan reakcionar in nasprotnik "new deal". Ako se Rooseveltu pripeti smrt, bo postal predsednik Garner, ki je prav tak

izrečen za socialistični program in ga bo izvedlo, si bo pomagalo. Vsi, ki so dne 3. novembra glasovali socialistično—in teh je kakih 200.000, so ob enem izjavili vero v socialistični program in voljo boriti se zanj tudi po volitvah.

Društvo št. 121 SNPJ za Prosvetno matico

Detroit, Mich. — Zabava društva št. 121 SNPJ v korist Prosvetne matice je nad vseprickovanje dobro uspel. Dom je bil že zgodaj napolnjen. To je dokaz, da se rojaki zavedajo važnosti, ki jo ima Prosvetna matica in da zasluži njihovo podporo. Priznanje vsem, ki ste se odzvali in prišli do uspeha.

Prireditveni odbor se še posebej zahvaljuje kuharicom, ker so nam pripravili tako okusna jedila, in strežnicam, ki so servirale številnim gostom. Seveda ne smemo pozabiti točajev, ki so pridno delali, da ni nihče trpel žeje. Prebitek vselice znaša \$67, še posebej pa sta nabrala Mrs. J. Ločniškar in Mrs. J. Bernik \$14.60, skupaj \$81.60, torej lepa vsota, ki je bila poslana Prosvetni matici.

Priporočamo klubom in društvom, da naj v zimski sezoni aranžirajo slične prireditve v isti namen, kajti Prosvetna matica bo mogla izvršiti veliko več potrebnega dela le, če bo imela zadosti gmotnih sredstev.

Na veselicu so prispevali na polo omenjenih dveh članic v korist Prosvetne matice slednji:

Po \$1: H. Grebenc, P. Benedict st., J. F. Bozich, I. Skayak in A. Grum ml.; po 50c: J. Cerne st., F. Gaber, A. Homec, F. Česen, L. Korošec, P. Ocepek; po 25c: J. Kraine, L. Junko, M. Bernik, J. Ločniškar, R. Potočnik, J. Dolenc, E. Travnik, J. Koser, J. Lipar, K. Junko, J. Berligr, M. Menton, L. Urbančič, J. Gorup, C. Štular, A. Skufec, R. Travnik, J. Tančko, J. Jane, Mrs. Potočnik, F. Hostnik, F. Režišnik in P. Verderbar; Mrs. Menton 15c; po 10c: J. Majlitz, M. Naprudnik, I. Travnik, J. Vesel, B. Božič, St. Božič in Mrs. Škoda. Skupaj \$14.60.

Darovalem, udeležencem, delavcem in delavkam na prireditvi ter vsem drugim, ki so na kakršenkoli način pomagali do uspeha, še enkrat iskrena hvala.

Za odbor, Peter Benedict.

Domača zabava klubu št. 47 JSZ

Springfield, Ill. — Pred zadnjimi volitvami smo tukaj imeli dva socialistična shoda. V soboto 24. oktobra je imel svoj shod soc. klub št. 47 JSZ v Slovenskem domu. Glavni govorik je bil s. Filip Godina iz Chicaga, ki je naslednji dan govoril na proslavi 30-letnice tukajšnjega društva št. 47 SNPJ.

Godina je na soc. shodu v soboto večer v svojem dolgem govoru razlagal razna vprašanja o socializmu ter o protisi.

Premogarji glasovali za Roosevelteta



John L. Lewis, predsednik U. M. W., je bil v zadnji kampanji eden izmed najaktivnejših uniskih vodil, ki so agitirali za Roosevelteta. Na tej sliki je množica premogarjev in drugih delavcev na kampanjskem shodu v Wilkes-Barre, Pa., na katerem je govoril Roosevelt o socialni začitki, oziroma je odgovarjal na napade republikanske stranke, ki je trdila, da bo Roosevelt Social Security Act breme za delavce. Ta shod in več drugih je sklical Lewisov nestranski politični odbor. Unija premogarjev je poslušala v agitaciji za Roosevelteta nad 100 tisoč dolarjev.

lah, ki nam delajo zapreke. Upam, da je bil vsakodobno zadovoljen z njegovimi izvajanjimi. Shoda se je udeležil tudi s. Anton Udovich iz La Salla, ki je kandidiral na soc. listi za državnega avditorja. V kratkem govoru je povedal zakaj je postal socialist. Navzoči so izvajanja govornikov z zanimanjem poslušali in jim sledili. Udeležba na shodu je bila povoljna, ako se upoštevajo lokalne razmere in pa to, da je bila mnogo zaposlenih pri demokratskem klubu.

Drugi shod je sklical ameriški soc. klub dne 28. oktobra v Redmanovi dvoranji. Govornik je bil s. Goldman iz Chicaga, ki je orisal svetovni položaj z ozirom na delavsko gibanje in na špansko vicilno vojno. Goldman je pravnik po poklicu in izborni govornik. Udeležba je bila majhna. Ni čudno, da se fašizem

A. SERAFIMOVIC:

ŽELEZNA REKA

ROMAN IZ CIVILNE VOJNE V SOVJETSKI RUSIJI
Prevel iz ruščine za "Proletarca" ANGELO CERKVENIK

(Nadaljevanje.)

Adjutant je stregal papir z droga ter ga posiljal Kožuhu. Kožuh je stisnil čeljusti ter avgnil papir, ki se je v soncu zableščal, kvinsko. Njegove besede so zazvenele hripano in suho:

"Sodružni general vam pošilja posebno posilstvo. General Pokrovski vam tako piše: Takšna grozotna smrt, kakršna je pobrala tudi pet ciganov, čaka vsakogar, ki se druži z boljševiki."

Kožuh je zopet stisnil čeljusti, je nekoliko temnutev pomolčal pa zopet izpregovoril:

"Vaši bratje so in vaša sestra!"

Želesna usta so se zaprla ter zadušila vsaj nadaljnje besedo. Saj bi bila vsaka druga beseda odveč!

Na tisoče okamenelih oči ga je bliskajoče pogledalo. Eno samo, nadčloveško veliko in globoko srce ga je razumelo.

Iz obesnih duplin so polzele crne kaplje. Šparica je postajala vedno neznosnejša.

Zvezeca žarina je v mrtvaški tišini zarezala. Slisalo se je samo še breznanje muha. Kaplje so počasi polzele.

"Naprej! Mars!"

Bobnenje korakov je zdajci presekalo tisto ter se enakomerno valilo navzdol. Kako da je korakal en sam človek! Kakor da je korakal človek, ki je bil orjak in neznanec težak! Kakor da je utripalo eno samo nadčloveško veliko srce!

Pehota koraka in vedno bolj pospešuje svoj korak, čeprav tega nihče ne opazi. Vrste se nekako samogibno urejujejo in vedno bolj smijujo. Blazno sončno oko jih začudeno spazuje.

Nihče se ne ustavi. Vsi korakajo dalje, korakajo še hitreje, še krepkeje. Njihovi netli pogledi so se zagledali v daljavo. "Bolničarji!"

K onesneženemu vojaku je pridrvel bolničarski voz; pobrali so ga ter ga položili na voz. Sonce ga je ubilo.

Po kratkem premoru se je zgrudil drugi, potem pa še dvojica hkratu.

"Hej, bolničarski voz!"

Zdajci je zadonelo povelje:

"Pokrijte si glave!"

Kdor je imel čepico, jo je poveznil na glavo, kdor je ni imel, je po pobočju narezal nekoliko posušene trave ter si je z njim ovil glavo. Nekateri so odtrgali z oblačil viseče, od potu premočene lunje, drugi so si slekljali in jih raztrgali, nakar so si s unjamili glave, kakor si jih po navadi ovijajo ženske z rutami. Nato so nemoteno korakali dalje in tako rekoč žrli dolgo brezkončno cesto.

Njihov korak je bil bobneč.

Kožuh je hotel s svojim pletenim vozom dohititi prednjo četo. Kočičaž z izboljšenimi nizkovimi očmi je neusmiljeno udrihal po mravljin konjih. Konji so se penili, a prednje čete niso mogli, pa čeprav so se še tako mudili, dohiteti. Težke vrste korakajo vedno hitreje, vedno bolj neudržno.

"Saj bezljajo kakor mlada žrebata!"

Tako je zinil in zopet azmahnil po konju. Kožuh si je misil:

"Tako je prav, fantje, le tako! Tako bom potri po sedmedeset kilometrov na dan!"

Tako je pomislil in se zagledal z jeklenovimi očmi v daljavo. Nato je skočil z voza. Če je hotel dohititi prednjo četo, je moral iti peš. Moral se je na vse kriplje napenjati, da ne bi bil zaostal.

Brezkončna je vrsta brzjavnih drogov, ki se razteže v daljavo. Prednja četa zavije na desno in stopi na glavno cesto. Zopet ovijejo kolono zadušljivi oblaki prahu. Nič več se ne vidi. Le težko bobnenje korakov se sliši. Bobnenje polni enakomerno in enakolično težke valjujoče oblake, ki se naglo spuščajo po cesti navzdol.

Četa za četo se približuje petim brzjavnim drogom. Vsaka četa se ustavi. Vsakikrat objame vso množico mrtvaška tišina, ki potira slikevni zvok. Vsak poveljnik prebere

generalovo pismo. Na tisoče in tisoče človeških oči se zazre v daljavo. Eno samo srce, orjaško, nadčloveško srce vsakikrat utripne ter poškropi s svojimi utripi mrtvaško tisočino...

Pet žrtev nepremično visi. Pod zanko se je odločilo meso od kosti... Kosti se zabelejijo...

Na vrhovih brzjavnih drogov sedijo vranji, ki škilijo z bleščicimi se očmi na viseča trupla.

Osladna sopara, ki hlapi iz razkrnjajočega v prečega se mesa, obrača ljudem želodec.

Cete se zopet premaknejo. Koraki odmevajo vedno hitreje. Nihče jim ne zaukaže, pa vendar je njihovo korakanje bolj urejeno, njihove vrste so bolj zravnane in bolj strnjene. Vse to se vrši malone samogibno, tako, da vsega tega nihče sam niti ne opazi. Tako korakajo razkriti, se pozabljajo pokriti, ne vidijo ne brzjavnih drogov, ki izginjajo v daljavi, ne kratkih ostrih likov opoldanskih senč. Punčice, ki jih je utrujenost zožila, gledajo nepremično v daljavo...

Zopet zadoni povelje:

"Pokrijte si glave!"

Koraki odmevajo vedno krepkeje, vrste so vedno bolj goste in strnjene. Četa za četo se zlije na cesto, se zavije v oblake prahu, se priključi prednjem četam, nakar se vsa brezkončna kolona v strnjeni vrstah vali po cesti navzdol.

Tisoči, desetisoči ljudi hitijo. Ne stotnij ni več ne bataljonov ne polkov. Vsi ti ljudje tvorijo eno samo strnjeno orjaško celoto. Nešteto korakov bobni, nešteto oči gleda, nešteto se utripa, vendar pa utripa eno samo orjaško srce.

Nešteti pogledi se vsesavajo v daljavo — kakor pogled enega samega človeka!

Po zemlji se plazijo dolge, poševne sence. Za hrbotom kolone se dvigajo temnomodre gore. Oslabelo utrujeno sonce, ki je postal proti večeru tako milostno, čeprav na robu obzorja. Vozovi, kolesiji, vozila z otroki in ranjenici se utrujeno pomikajo dalje.

Za bežen hip se ustavijo. Nekdo jim reče:

"Poglejte, vaše brate so obesili! Takšna so dejanja generalov..."

Potem se zopet pomaknejo naprej, zopet se sliši samo škripanje vozil. Samo otroci še pečejo boječe:

"Mati, ali ne bodo prišli ponči mrljci po nas?"

Zenske se križajo, jočejo, si zakrivajo z robovi kril obrazov ter si brišejo mokre oči:

"Ubogi, ubogi ljudje!"

Starčki stopajo ob svojih vozih in molčijo.

Tema se razgrne čez vso pokrajino. Noben drog se ne vidi več. Noč počiva na orjaških, črnih zidovih. Od obzorja do obzorja prepletajo temo nešteti bliski. Zaradi tega pa ni nič svetlejše. Človeku se zazdi, da se vseeno krog dvigajo gore, v resnicu pa so le griči. Spodaj se razprostira neznanica, skrivenost planjava, ki skriva v svojem naročju brezstevilne usodne možnosti...

Osamel ženski krik preseka temo, da se zvezde prestrašeno zgrnejo. "Oh, da, da, da...! Preklete, od boga pozabljeni živali... Poglejte, dobri ljudje, poglejte vendor!"

Zenska, ki je bila kriknila, objame drog, objame mrzle noge in pritiska razkuštrane, mladostno lepe lase ob gnojno telo.

Krepke roke jo komaj, komaj potegnjene od droga, njen glas pa je zopet polnil tesnobno in trepetajočo noč:

"Kaj delate? Sina ste mi vzeli... Štefana ste mi pobrali, te tukaj ste mučili... Požrite nas vse, vse do poslednjega! Zrite nas tako dolgo, da vas bo človeška kri, da vas bodo človeške kosti zadušile!"

(Dalje prihodnjic.)

MUSSOLINIJEV NASLEDNIK



VESELJE V FAŠISTIČNIH DEŽELAH NAD USPEHI REBELOV V ŠPANIJI

(Nadaljevanje s 1. strani.)

solini in Hitler. Anglija je že veliko popustila napram Mussoliniju, ko je poslal svojo armado v Abesinijo in jo okupiral. Anglija ni hotela vojne, le grozila je.

Kako daleč bo šla evropska demokracija s popuščanjem proti fašizmu? Kako dolgo mu bo dovoljevala koncesije za koncesijami? Nekje mora biti meja! Ali se bo demokracija v Evropi branila s koncesijami proti fašizmu zato, ker "noče vojne"?

Prej ali slej se bodo evropske demokratične države, kolikor jih je in kakršne so po svojem demokratičnem ustroju, morale odločiti in zoperstaviti fašizmu, ako si bodo hoteli ohraniti življenje.

Premier Caballero je pred nekaj dnevi izjavil, da le enako disciplinirana armada je lahko kos istotako disciplinirani in treiranji armadi. Kdor ima na svoji strani armado, izvedeno armado, tisti zmaga. Vsa znamenja kažejo, da je glavno mesto Madrid izgubljeno za ljudsko vlado. S tem še ni rečeno, da bo konec konflikta. Špansko ljudstvo je odločno, da brani svojo demokracijo do zadnjega. In kdo ve — vsak poraz vedno ne pomeni poraza!

Lep uspeh prireditve kluba JSZ v Waukeganu

Waukegan, Ill. — Prireditve kluba št. 45 v nedeljo 1. nov., na kateri je bila vprizorjena veseloigriga v treh dejanjih "Glavni dobitek", je moralno in gmotno dobro uspela. Udeležba je bila obilna, posebno če se pomisli, da ni bila ta prireditve skoro nič oglašana. O vprizoritvi igre je bilo podrobno poročilo v prejšnjem številki. Prebitek znaša kakih \$50, kar je v naših okoliščinah lepo vstopilo.

— **Poročevalec.**

Jubilej "Zarje"

Cleveland, O. — Na shodu kluba št. 27 JSZ dne 7. nov. je bila nabранa v podporo Proletarca, da se šla na delo, da pridobita Proletarca kaj naročnikov, pri tem pa sta naletela na brezbrinjnost. Le tu pa tam se zanimajo za list, ki se bori za delavske interese.

— **Cleveland, O.** — Na Zahvalni dan in v četrtek 26. novembra slavi soci. pevski zbor "Zarje", odsek kluba št. 27 JSZ, jubilej dvajsetletnice.

Ustanovljen je bil v kritični medvojni dobi, ko je reakcija, podprtih s posledico razkola v zboru. Da-li je bilo tudi kaj krivlja? Prebitek znaša kakih \$50, kar je v naših strankih, koliko in v čem, v tem dopisu ne bom obravnaval. Večina naših članov je mnenja, da smo zastopali vseskozi korektno stališče v smislu delavskih načel in naših pravil.

— **Konstatiram le, da je "Zarje" dočakala 20 letnico in da gre pomlajena z novimi močmi v tretje desetletje.**

Rojaki v Clevelandu in v sosednjih naseljih, pridite na naš jubilejni koncert, v "držino Zarjanov"! Vrši se, kot omenjeno, na naš običajni datum na Zahvalni dan v četrtek 26. novembra.

— **Prijatelj soci. "Zarje".**

V dobi "prosperitete" so nastale nove težave. Mnogim je ali pa zadostna podpora.

— **Angleški delavci proti redukcijam dole**

Več kot dva tisoč angleških brezposelnih je zadnjo soboto korakalo v London, da protestirajo proti znižanju dole ali relifa.

Prišli so iz oddaljenih krajev od 400 do 500 milij. V Londonu se jim je pridružila velika armada 250,000 delavcev in delavk, ki so zbrali na masnem shodu v Hyde parku. S tem hočejo opozoriti oblasti, da podvzamejo korake, da se da delavcem delo in zaslujek

vselejo "Zarjine" prireditve.

— **V dobi "prosperitete" so nastale nove težave. Mnogim je ali pa zadostna podpora.**

— **Italijan in njenemu dučaju dolga zmagovita leta, kajti civilizacija vsega sveta črpa vrednost iz komunizma.**

— **Jugoslavij, čehoslovaški in morda tudi Rumuniji, če ne postane medtem fašistična, pa je zapreti: "Ustanovitelj cesarstva." Te črke so bile devet čevljev visoke. Tako je bil Mussolini hkrati povelenec kot imperialist, nosilec križa in "večne luči" iz krščanskega Rima.**

Nihče ne bi dosti porajtal za njegov govor pred to katedralo, če ne bi bil on poglavar države z okrog 40 milijoni prebivalcev.

— **Detroit, Mich.** — Društvo št. 121 SNPJ je dalo Prosvetni matice JSZ vse priznanje in sodelovanje s svojo prireditvijo v korist tej ustanovi. Domača zavaba se je nad vsa pričakovanja dobro obnesla in vseči prebitek je šel v korist Prosvetne matice v S. S. T. dvoran. Vabi se vse društva in klub, da pošljete svoje začetnike. Popoldan se bo izvajal program, na katerem bo sodelovala waukeganska dramatska skupina.

— **Little Falls, N. Y.** — Frank Petavs je nabral \$3.55 med prireditvijo in simpatičarji v sklad spanskih braniteljev demokracije. Imena prispevatev bodo priobčena prihodnji teden.

— **Detroit, Mich.** — Društvo št. 121 SNPJ je dalo Prosvetni matice JSZ vse priznanje in sodelovanje s svojo prireditvijo v korist tej ustanovi. Domača zavaba se je nad vsa pričakovanja dobro obnesla in vseči prebitek je šel v korist Prosvetne matice.

— **Sheboygan, Wis.** — Frank Stih nikdar ne pozabi agitirati za naše publikacije. V zadnjem pismu je poslal 5 naročnin na Proletarca. Da bi imel več posnemalcev!

— **Ameriški družinski koledar.**

Ali ste poslali svojo naročnino za koledar? Apeliramo na klube, da se organizirajo in pripravijo za razprodajo koledarja. Pridobivajte naročnike med prijetljivi in simpatičarji sedaj! Potrudimo se, da bo letosna koledarjeva cirkulacija prekošila vse prejšnje!

— **Diamondville, Wyo.** — Ant. Tratnik piše, naj mu pošljemo 22 izvodov Družinskega kole-

čarja

Socialistična volilna zmaga na Norveškem

Socialistom manjka samo pet mandatov do nadpolovične večine.

Volitve v norveški storting (parlament) so se vrstile 19. oktobra ob ogromni volilni udeležbi.

Od skupno 150 mandatov dobe:

Delayvska stranka	71	(69)
konservativci	36	(30)
agranci	18	(23)
liberalci	23	(24)
manjše stranke	2	(4)
	150	(150)

* Zopet prihaja iz severa ve- seva vest za mednarodno so- cialistično gibanje. Norveška delavska stranka je pri volit- vah v parlament izvojevala svojo novo veliko in pomembno zmago. Po volitvah v Fin- saki, na Danskem in v Švediji je pokazala tudi Norveška, da demokratični socializem v se- verni Evropi neprestano na- preduje.

Zmagoviti pohod socialističnih strank v severnih deželah naj nas ne samo navdušuje, ampak tudi podžiga, da se bo mož iz tega učili in temu pri- merno usmerjali naše delo: za socializem!

mo v dveh okrajih, vendar po dosedanjih poročilih niso dobili nobenega mandata.

Kako se bo razvijal politični položaj za naprej, ali bo osta- la delavska stranka na krmilu in ali bo obnovila koalicijo z levo skupino kmetov, se še ne ve.

Vsekakor pa je zmaga nor- veške delavske stranke za ev- ropsko-socialistično gibanje velike moralne vrednosti. Tem bolj, ker zaznamuje ves evropski sever nagel razvoj v prav- cu socializma.

Med tem ko se reakcionariji v srednjem in južni Evropi trudijo, da vduše demokracijo in zadavijo socializem, so severni narodi s svobodnim glasova- njem zaprli pot v svoje dežele fašistični kugi.

Zmagoviti pohod socialističnih strank v severnih deželah naj nas ne samo navdušuje, ampak tudi podžiga, da se bo mož iz tega učili in temu pri- merno usmerjali naše delo: za socializem!

*

Norveška delavska stranka

je pripadala do leta 1923. komunistični internacionali, potem pa je iz nje izstopila. Po svoji naravi je torej radikalnejša kakor danska ali švedska. Socialisti so že leta 1927 sestavili manjšinsko vlado, ki so jo združene meščanske stranke vrgle v 14. dneh. Stranka pa je napredovala, ker je odločno nastopala za interes tevorniških delavcev, kmetiških in gozdnih delavcev, malih kmetov, ribičev in delovne inteligen- cije v izrecno socialističnem duhu.

Norveška delavska stranka še sicer ni v delayski socialistični internacionali in to v zmislu posebnega dogovora z ozirom na razvoj norveškega delavskoga gibanja. Vsekakor je pa pričakovati, da se priključi internacionali, kakor se je že zvezca strokovnih organizacij priključila strokovni zvezi, ker se programatično ne razlikuje več od internacionale.

Skandinavija je zgled za konstruktivno politiko demo- kratičnega socializma. Enako politiko ima tudi norveško delavsko gibanje ter je pričakovati, da se bo po tem zgledu moralna ravnat socialno-demo-kratična politika po vseh de- želah. — Delavska Politika.



Dne 30. oktobra je umrl v Chicagu slovenski ameriški kipar Lorado Taft.

Znan je tudi našim čitaljem, ker je bil precej njegovih del priobčen v Ameriškem družinskem koledarju.

SOCIALNO ZAVAROVANJE, KI GA VODI IN JAMČI DRŽAVA, JE ZA DELAVCE NAJBOLJŠA VARNOST

Ena izmed dežel, ki ima idealno socialno zavarovanje, je čehoslovaška republika. Podporne organizacije so v nji ne- potrebne. Delavci so zavarovani za starostne pokojnine, proti brezposelnosti, za slučajne bolezni in smrti, vsojih prejšnjih dohodkov, potem dobi rento (invalidsko) pred 65. letom.

Dalje dobi vzgojni prispevek za deco (do 17. leta), če pa penzionist preje umre, dobiva sirote eno petino oceto- ve in tudi materine rente, ako obo starša umrijeta. V tem primeru se še sirotom od 14. leta naprej zviša renta po starših od 50 odstotkov. Penzijo sirot dobiva enako adoptirani (posinovljeni) in nezakonski otroci in ako teh ni, potem pri- dej na vrsto vnuki in vnukinje. Država prispeva k penziji sirot še manjše letne zneske.

Vdovska renta znaša polovico penzije moža oziroma žene. Če pa je vdova ali pa vdovec bolan in navezan na oskrbo drugih oseb, potem se mu vdovska renta za 50 odstotkov zviša. Država tudi tu prispeva letno manjši znesek.

Dekleta po čakalni dobi (po 100 vplačanih prispevkih) imajo pravico na ustrezajočo odpravnino.

Če kdo umre pred čakalno dobo, imajo dediči pravico do odpravnine.

Za čas aktivne službe v vojski plača za zavarovanca država prispevke v celoti.

Vse upravno delo glede sta- rostnega zavarovanja je pre- vzel aparat bolniških blagajn.

Zbrani denarni viri starostnega zavarovanja služijo za zidavo bolnic, klinik, sanatori- jev, za komunalno posojila itd.

Starostno zavarovanje de- lavcev je ena največjih prido- bitev čehoslovaške demokra- cije.

Citajte "Proletarca" in pri- poročite, da to store tudi drugi.

dvoranah. — Poročevalci.

PARK VIEW WET WASH LAUNDRY CO.

FRANK GRILL, predsednik

1727-1731 W. 21st STREET

CHICAGO, ILL.

PRVA SLOVENSKA PRALNICA V CHICAGU

Nati vozniški pobirajo perilo po vsem mestu, Cicero in Berwynu in dovozajo čistega na dom.

TOČNA POSTREŽBA DELO JAMČENO

Telefoni: CANAL 7172-7173

POMEN STROJA NA ŽIVLJENJE LJUDI V DANAŠNJI DOBI

Stroj! — Kdo bi si še pred nekaj desetletji upal resno prekrovati, da postane glavni delavec v vsakem obratu stroj, delavci pa le pritikline, koleški v mašinah ogromnih jeklenih kolosov, v kupih žic in cevi!

Večni nezadovoljnje in sitnežni pravijo, da ni človeštvo pravzaprav od svih dob neznane preteklosti pa do današnjih časov nič napredovalo, ker se v današnjih dneh prav takoj neumno kolje in ubija kakor takrat, ko je bilo še barbarško. Taki nadležni kritikasti pa vendar nimajo prav.

Da se človeštvo mrevari, je sicer resnica; ali treba je le priznati, da se je metoda ubijanja naravnosti čudovito razvila, in če bi kateri izmed starih faraonov, če bi bil v zadnji vojni kakšen Xerxes, Hanibal, Caesar ali Aleksander opazoval moderno bitko v Flandriji, na Ruskem ali pa v Srbiji, ne bi bilo njegevega strmenja ne konca ne kraja. Stara grška falanga je veljala za sijajen produkt vojne taktike; danes bi bila tako formacija naravnost smešna in nekoliko šrapnelov bi zadostovalo, da bi jo uničili. Katapulte, ki so jih rabili za naskakovanje zidov, so bile čudeži tehnik; v primeri z današnjimi ogromnimi topovi in možnarji so bile otroške igračke. Napredek uničevalne tehnike na suhem, na morju, v zraku, je tako ogromen, kakor je ogromna pomnožitev mrtvih in pohabljenih v moderni vojni.

Tudi v teh opravkih zmanj- guje stroj na celi črti. V pisarnah, kjer so včasi rekli, da si morajo kleriki beliti glave, dela danes najtežja računska dela stroj. Clerk le pritiska tipke številki in mašina mu računa.

Celo v poljedelstvu, o katerem so ljudje dolgo mislili, da ostane do konca dni prihajeno človeku in živini, nadomešča stroj bolj in bolj ročno delo.

Ozrimo se v južne države, kjer je bilo vposleno na bombažnih plantazah na tisoče delavcev. Inženirji so dolgo pratičirali, kako bi tudi obiranje bombaža opravljaj stroj. Uspeli so, kakor so uspeli na žitnih poljih, kjer stroj žanje in mlati ob enem.

Včasi so morali posestniki obsežnih zemljišč najeti nič koliko delavcev, kajti vse obdelovanje se je vrnilo z ročnim orodjem. Danes jim isto delo vrše stroji. Gospodarji se hvalijo, da so stroji veliko boljši način, prvič, ker ne nagajajo,

in tudi intenzivnejše se je pre- čela ž njo. In tukaj ni treba šele zahtevati, da naj stroj prevzamejo človeško delo, kajti prevzeli so ga že povsed, kjer koli je bilo doslej mogoče, in z novimi iznajdbami ga pre- vzemajo še nadalje, posebno pa so se v sedanji krizi na potoju izpopolnjevanja strojev potrudili, etudi je delavcev, ki so v rezervi in bi radi zagrali za "job", na milijone! Mladih in starih! Izvežbanih in neizvežbanih!

Stroj je v kapitalistični družbi nesreča za delavca — namreč v slučaju, če se ga radi strojogradite zopet najvažnejše opravilo človeštva, je vendar tudi še nekaj mirevnega dela na svetu. In potreben je tako delo — navsezadnjé že zaradi tega, ker bi bila brez njega sile plemenita vojna nemoguča. Svinčenke ne zadostujejo; treba je za vzvišen posel moštva tudi hrane, oblike in ta- kih prostih, prozračnih reči.

Tudi v teh opravkih zmanj- guje stroj na celi črti. V pisarnah, kjer so včasi rekli, da si morajo kleriki beliti glave, dela danes najtežja računska dela stroj. Clerk le pritiska tipke številki in mašina mu računa.

Celo v poljedelstvu, o katerem so ljudje dolgo mislili, da ostane do konca dni prihajeno človeku in živini, nadomešča stroj bolj in bolj ročno delo.

Ozrimo se v južne države, kjer je bilo vposleno na bombažnih plantazah na tisoče delavcev. Inženirji so dolgo pratičirali, kako bi tudi obiranje bombaža opravljaj stroj. Uspeli so, kakor so uspeli na žitnih poljih, kjer stroj žanje in mlati ob enem.

Včasi so morali posestniki obsežnih zemljišč najeti nič koliko delavcev, kajti vse obdelovanje se je vrnilo z ročnim orodjem. Danes jim isto delo vrše stroji. Gospodarji se hvalijo, da so stroji veliko boljši način, prvič, ker ne nagajajo,

Veselica društva št. 211 SSPZ

Gowanda, N. Y. — Tukaj- šnje društvo št. 211 SSPZ pri- redi domačo zabavo v soboto 14. novembra v spodnjih pro- storih SND. Servirale se bodo domače klobase in za plesalce bo igrala domača godba tako veselo, da se bo lahko vsakdo zavrel, če ga bo volja, kajti to bo naš večer Martinovo sobote.

Vabijo se vsi rojaki in rojnice, ker za nečlane in nečlanice je prosta vstopnina. Pričetek zabave ob pol 8. zvečer. Pridite in se z nami zabavajte!

Kadar pa bo vaše društvo imelo svojo zabavo, bomo gledali,

da vam poset vrnemo. Torej na svidenje na Martinovo so-

boto na domači zabavi društva 211 SSPZ v Slov. nar. domu.

John Matekovich, tajnik.

Volilne stave

Volilne stave so v prešem volilnem boju znašale, kakor so izračunali brokerji, \$6,500. 00.

Samo število ne šteje

Tanki, najnovejši aeroplani in druge moderne morilne pri- prave so fašistom v Španiji omogočile vzeti pretežni del de- ljevje ljudstvu in jo znova osvo- jiti za zasužnjevale.

PRISTOPAJTE K SLOVENSKI NARODNI PODPORNİ JEDNOTI

NAROCITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Stanje za celo leto \$6.00. pol leta \$3.00.

Ustanavljajte nova društva. Deset članov(ic) je treba za novo društvo. Naslov za list je tajništvo je:

2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

Dr. John J. Zavertnik

PHYSICIAN AND SURGEON

OFFICE HOURS:

At 3724 W. 26th Street 1:30—3:30; 6:30—9:30 Daily

Tel. Crawford 2212

At 1858 W. Cermak Rd.

4:30—6:00 p. m. Daily

Tel. Canal 1100

Wednesday and Sunday by appointments only

Residence Tel.: Crawford 8440

If no answer — Call

Austin 5700

ZA LICNE TISKOVINE
VSEH VRST PO ZMERNIH CENAH
SE VEDNO OBRNITE NA UNIJSKO TISKARNO

Adria Printing Co.

1838 N. HALSTED STREET, CHICAGO, ILL.

Tel. Lincoln 4700

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS.

ANGELO CERVENIK:

"DVOJNIK"

ZGODBA VOJNEGA UJETNIKA

Nadaljevanje.)

— Saj mi ni nč, sestra Hela. Vrata so se na stežaj odprla.

Polkovnik Müller. Za njim je bil Berenini tako zbegal. Poddesetnik se je opiral na hrbt. Počasi sta stopala mimo. Oba sta močno opozorjeno zrila vanj.

— Ali razume ujetnik nemški? je vprašal polkovnik sešte Hela.

— Razume, gospod polkovnik.

— Gospod kapitano, kaj ste v civilu?

— Profesor nemščine, matematike in fizike, za nižje razrede srednje šole tudi latinske, gospod polkovnik.

— Kje pa?

— V poslednji dobi, preden sem se moral obleči v vojaško suknjo, sem poučeval na dekliskem liceju v Milanu.

— Kako se počutite tukaj?

— Prav dobro, gospod polkovnik.

Polkovnik se je za spoznajne porogljivo nasmehnil.

— Me zelo veseli!

Nato je salutiral ter odšel. Poddesetnik je kapitana še skrat pogledal.

— Kakšen hudič ga je danes prinesel? se je huđoval praporščak. Ze pol leta sem tukaj, pa ga do danes še ni bilo sem.

Hela je močno pobledela.

Berenini je šele v tem trenutku spoznal, v kakšni nevarnosti je.

Pozneje, ko je Dukovič ves božji dan silil vanj, mu je povidal, kakšna smola se ga drži.

— Strela! ta je pa res lepa! je praporščak glasno premisileval. Hudičeva slaba vam prede, kapitano moj!

— Kaj bi vi storili na momenatu?

— Bežali bi, dokler je še čas.

— Bežali bi? Pa če bi vas potem ujeli?

— Kdor se odloči za beg, ne misli, da ga bodo ujeli. Kdor misli, da bi ga utegnili ujeti, pa vseeno zbeži, je že ujet!

— Kako naj zbežim in kam naj zbežim?

— Tega vam res ne morem povediti. V takem primeru je najboljše, če si človek sam pomaga. Letos spomladi se je moj prijatelj naravnost čudežno rešil.

— V podobnem primeru?

— V bolj kočljivem, ne samo v podobnem. Na Dunaju sta skupaj študirala. Prvi dan, ko je prišel na fronto, je prebegnil k Srbom. Ob strahotnem umiku Srbov čez Albanijo je bil nekje pri Nišu težko ranjen ter ujet. Neki njegov sošolec — Italijan iz Trsta — ga je ovadil. Pozneje, ko je okreval, so ga obsodili na smrt.

Vodili so ga na moriče. Razmere v tistem kraju mi niso dobro znane. Zgodilo pa se je nekje na Hrvatskem. Pra-

vili so mi, da so ga peljali ob neki reki, menda ob Savi, na strelische. Za stotnijo je pridrvel polkovnikov avto. Cesta je na tistem mestu zelo ozka, struga reke pa zelo globoka. Vojski so se stisnili deloma k strminni na levi, deloma k ograji nad reko na desni. Njega so porinili na desno. Ta trenutek je obsojenec izrabil. Strmoglavil se je v globino.

— Ko so se zavedeli, ga ni bilo več nikjer.

Utonil je, so menili.

Sredi Save je plul parnik. Pozneje je sporočil prijateljem in znancem, da je preplaval pod vodo na drugo stran parnika, se oprijel neke vrvi ter tako zavarovan do mraka zdržal v vodi. Pisal je iz Ode-

— Jaz sem vedno simpatiziral s socialisti.

— Ali ste se od njih naučili toljške neodločnosti? se je posmeševal praporščak.

— Saj nisem bebec, da bi šel z glavo skozi zid!

— Matite se! Premisljevala ni vselej dobro. Odločite se vendor!

Berenini je umolknil. Začel je spoznavati, da se bo silno težko izmazal. Kamorkoli je pogledal, vseposvod je videl le deset puškinih cevi, naperjenih na svoje prsi.

Videl je zamah ostre sablje.

Strel.

Okrvavljeni telo.

Zaman si je skušal dopovedati, da se ne bi mogla zgoditi takšna krivica niti kje v Afriki.

Odega ga je tlačila, kakor da je bila iz samega svina. Pomislil je na svojo preteklost. Vsa njegova preteklost je bila posuta s cvetlicami, bila je pravljeno lepa. Nikdar mu ni niti manjkalo. Življenje je šlo mimo njega, kakor gre pokrajina pod zrakoplovom. Prišel je iz Amerike, postal je profesor. Ljubil je neko Rusin. Šečral jo je bil na otoku Capriju. Bivala je pri Gorkem. Bila je tako čudno lepa. Otočno lepa. Govorila je tako mehko italijansčino, da se nikdar niti mogel ubraniti neki čudni asociaciji: nehote je moral posmisli na piščeta, ko prekljujejo jajčno lupino. Tako mehka so, tako nežna. Takšna je bila njena italijansčina.

Mina ji je bilo ime.

Edino dekle, ki je ni mogel očarati.

Pozneje so Mino pregnali v Sibiriju.

Tudi njo so nemara tako preganiali, tudi njo so, verjetno, tako lovili.

Venomer so mu za petami.

— Zakaj vzdihujete? Odločite se rajši! ga je pokaral praporščak.

— Ali sem res vzdihnil?

Pobegniti? Do kje bi prišel? Zazdel se je sam sebi kakor da je zajec, ki ga divje pregačajo lovski psi. Z obupnimi skoki jim skušaubežati, zvija se skozi visoko travo in goščavo. Psi lajajo. Ze voha psa. Strašno mu je vroče. V kolenih mu klečajo noge. Glava mu visi, kakor da je na gumijastem vratu. Nič več ne more... nič več.

Pesti stiska. Po vsem životu se trese. Občutka, da je povezan v plenice, kakor otrok, se nikakor ne more znebiti. Zaman se je poskušal v postelji obrniti. Kakor da je vzdahn v cementno podstavo!

Venomer je ponavljal:

— Ne, ne, saj ni mogoče... Ne morem verjeti...

Neprisakovano je nevarno obolel.

Zdravnik je majal z glavo. Sestra Hela je dan in noč bedela nad njim. Praporščak jo je dražil:

— Vzel vas bo, lepa sestra Hela! Povejte mi, ali ma nimata rada?

Hela se je po navadi samo zasmajala.

(Dalje prihodnjic.)

SREDISCE MORNARSKIE STAVKE



Pomoli v San Franciscu, kjer so dne 30. oktobra začeli pristaniški delavci in mornarji. V skladitih na ladji je ostalo za 40 milijonov dolarjev raznega blaga. Mnogo se ga je skvarilo, posebno živila. Vladni posredovalci so si prizadevali spor izzvratiti in pred stavko in pozneje, toda družbe so odgovorile, da zahtev stavkarjev ne morejo sprejeti.

"Father" Coughlin se je umaknil

Znani radiopriderig "father" Coughlin je zadnjo soboto po radiu naznani, da se umakne s politične pozornice, ker je takoj strahovito pogorel pri proslah volitvah. Obenem je posjal v pokoj svojo "Unijsko stranko za socialno pravičnost" z njenimi sestnajstimi fašističnimi točkami vred. Poudarjal je, da se njegova stranka umakne in gre "le počivat", da pa to še ne pomeni, da je mrtva. Naglašal je, da ga v ta umik niso prisili cerkev autoritete, temveč le volilni rezultat, ki je jasno pokazal, da so ga njegovi pristaši v krščnem momentu pustili na cedilu in volili za Roosevelt. Skoro deset let je Coughlin grmel po radiu, in zadnjo pomlad se je bahal, da ima njegova "unija" nad devet milijonov članov. Če jih je imala, tedaj so jo vsi zapustili, kajti pri volitvah ni bila oddana za njegovega kandidata niti ena desetina "obljubljenih" glasov. "Father" priznava, da je zgubil bitko, toda "boj se bo še nadaljeval."

Berenini je umolknil. Začel je spoznavati, da se bo silno težko izmazal. Kamorkoli je pogledal, vseposvod je videl le deset puškinih cevi, naperjenih na svoje prsi.

Videl je zamah ostre sablje.

Strel.

Okrvavljeni telo.

Zaman si je skušal dopovedati, da se ne bi mogla zgoditi takšna krivica niti kje v Afriki.

Odega ga je tlačila, kakor da je bila iz samega svina. Pomislil je na svojo preteklost. Vsa njegova preteklost je bila posuta s cvetlicami, bila je pravljeno lepa. Nikdar mu ni niti manjkalo. Življenje je šlo mimo njega, kakor gre pokrajina pod zrakoplovom. Prišel je iz Amerike, postal je profesor. Ljubil je neko Rusin. Šečral jo je bil na otoku Capriju. Bivala je pri Gorkem. Bila je tako čudno lepa. Otočno lepa. Govorila je tako mehko italijansčino, da se nikdar niti mogel ubraniti neki čudni asociaciji: nehote je moral posmisli na piščeta, ko prekljujejo jajčno lupino. Tako mehka so, tako nežna. Takšna je bila njena italijansčina.

Mina ji je bilo ime.

Edino dekle, ki je ni mogel očarati.

Pozneje so Mino pregnali v Sibiriju.

Tudi njo so nemara tako preganiali, tudi njo so, verjetno, tako lovili.

Venomer so mu za petami.

— Zakaj vzdihujete? Odločite se rajši! ga je pokaral praporščak.

— Ali sem res vzdihnil?

Pobegniti? Do kje bi prišel? Zazdel se je sam sebi kakor da je zajec, ki ga divje pregačajo lovski psi. Z obupnimi skoki jim skušaubežati, zvija se skozi visoko travo in goščavo. Psi lajajo. Ze voha psa. Strašno mu je vroče. V kolenih mu klečajo noge. Glava mu visi, kakor da je na gumijastem vratu. Nič več ne more... nič več.

Pesti stiska. Po vsem životu se trese. Občutka, da je povezan v plenice, kakor otrok, se nikakor ne more znebiti. Zaman se je poskušal v postelji obrniti. Kakor da je vzdahn v cementno podstavo!

Venomer je ponavljal:

— Ne, ne, saj ni mogoče... Ne morem verjeti...

Neprisakovano je nevarno obolel.

Zdravnik je majal z glavo.

Sestra Hela je dan in noč bedela nad njim. Praporščak jo je dražil:

— Vzel vas bo, lepa sestra Hela! Povejte mi, ali ma nimata rada?

Hela se je po navadi samo zasmajala.

(Dalje prihodnjic.)

Španska vlada se je preseila v Valencijo

V slednjem nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu po nevarenosti padca glavnega mesta Madrida in okupacije po fašističnih četah, se je legalna španska vlada zadnjo soboto preselila v mesto Valencia ob Sredozemskem morju.

Vlada je poverila vso civilno in vojaško oblast v Madridu

LET THE PROGRESS OF EDUCATION GO ON

"The outcome was as expected, only more so," says the Milwaukee Leader in the following editorial about F. D. Roosevelt's re-election. "In the guess by states a few weeks ago, we gave Roosevelt most of the states, and he carried all those we gave him and a few others."

"His landslide was helped by fear of what the Republicans might do, in the matter of relief, for example, if they got in. The Democrats have skimmed relief and have paid starvation wages to relief workers, but it was feared that the Republicans would do even worse."

"The landslide was also helped by the expenditure of government money. If hosts of individuals voted for Roosevelt lest they might lose the dinky wages they were getting on temporary and uncertain jobs, they valued their votes very cheaply."

"The landslide was likewise helped by the weakness of the Republican opposition. Landon made many valid criticisms of the so-called new deal, but he had no constructive program of his own. His speeches and Roosevelt's were negative. The president made practically no promises except the very emphatic promise that he would maintain the robber capitalist system."

"Large numbers of reactionary Democrats were swept into office by the hero-worshipping Roosevelt landslide. The Farmer-Labor Progressive Federation was a life-saver in preserving some of the legislative positions from the reactionaries. The Progressive state ticket wins."

"As yet there is no indication as to how many votes were cast for the Socialist national ticket, but we would expect the number to be rather small. Such as they are, they are the votes that count, but a larger vote could make a bigger kick."

"One would naturally ex-

pect the Communist vote to increase, since the incredibly stupid capitalist press and old-party officials gave its candidate millions of dollars' worth of free advertising.

"The capitalist press got a terrible biff between the eyes; 80 per cent of it supported Landon.

"Coughlin's Lemke was going to be elected. As he did not come anywhere near carrying a single state, the utter defeat of those two men is something to be thankful for. The Socialists never claimed they would elect their candidate, but conceded Roosevelt's election from the start, hence they do not need to offer any alibis. They were educating for the future.

"The result shows how unnecessary it was for Socialists and near-Socialists to abandon the Socialist ticket and support

what they thought to be the lesser of two evils. Their votes for Roosevelt were entirely superfluous and were completely wasted. As he could readily have won without them, he is not under the slightest obligation to them. They might as well have cast their ballots for Joe Louis and Shirley Temple for president and vice president, as that would not have any more thoroughly thrown their votes away."

"It is hoped that the next few years will see some serious attention given to the formation of a new party of the people. The workers of America have already wasted about half a century on the political field and it is high time they were getting busy and trying to catch up with European workers in this respect.

"Let the process of education go on!"

WAGE CUT FOR THE RICH WOULD BE DIFFERENT

It was revealed by the United States Senate Munitions Committee, in its hearings of February 25, 1936, that Eugene Grace, President of Bethlehem Steel tacitly approved an 81 percent cut in wages for American workers in time of war.

Senator Bone (Washington, Dem.) in questioning Mr. Grace pointed out that a \$2,400-a-year worker, when drafted into the army, was paid \$1.25 a day or \$466 a year. This represented a cut of 81 percent in income. Mr. Grace indicated in his testimony that it was alright for a worker to take an 81 percent cut in wages. But when asked by Senator Bone:

"Would you go so far as to say an 80 percent reduction in income to stockholders during the war, the same reduction that labor is up against would be fair?"

Mr. Grace replied: "I would not want to commit myself."

Mr. Grace was perfectly satisfied to have the worker take an 81 percent cut in wages, but he "would not commit himself" on whether stockholders should take a like cut.

The testimony also showed that Mr. Grace drew over \$1,500,000 in 1917 from the company, and \$1,386,000 in 1918. While Bethlehem steel

workers left jobs, and went to war to fight for the country, what did Grace do?

Mr. Grace stayed at home and "patriotically" earned himself almost \$3,000,000 in two war years, 1917 and 1918.—Steel Labor.

The Working Class

"We include in the working class all those who live exclusively or principally by means of their own work, and who do not grow rich by work of others. It includes all those who suffer from our present system of production on a large scale.

"Socialism pre-supposes our modern civilization and does not go counter to it in any way. Far from being the enemy of civilization, Socialism wishes to extend it to all humanity, whereas it is now the monopoly of the privileged minority."

Wilhelm Liebknecht.

NOTE
More English reports and
Articles on Page 5.

Commonwealth College

Registration for the winter term at Commonwealth College is now under way. The winter term opens on December 28, and ends three months later, March 28. The tuition fee is \$50 plus 20 hours work at community task each week. The students receive in exchange board, room and laundry.

The curriculum includes: Political Economy; Trade Union Problems and Organization; Farm Problems and Organization; Labor Journalism; Organization of the Unemployed; English; Public Speaking and Current Events.

For further information those interested should write to Charlotte Moscovitz, Executive Secretary, Commonwealth College, Mena, Ark.

A Sound Argument

In 1917 and 1918 the du Ponts particularly made the world safe for democracy by selling munitions at a handsome profit while 50,000 thousand Americans died smashing so-called Prussian militarism.

The victims hardly had a decent burial before the du Ponts were rearming Germany—and no telling how many other nations—at a handsome profit. Of course, this is a poor argument for government-owned murder-machine factories.

There is one sentence of Roosevelt's that makes a joke of all he ever said. It's "the profit motive must be preserved."

KNOWN AND THE UNKNOWN

November 5, was the birthday of Eugene V. Debs. He was born in 1855.

Up to the present time there have been four men in the Socialist movement of the United States whose names probably will last quite a while in history.

First, Edward Bellamy on account of his great book, *Looking Backward*. His idea of Socialism was too regimental, and this caused William Morris to write *News From Nowhere* as an offset. It went too far the other way.

Second, Jack London. He was rather hoodoo to the movement but his novels make his name last.

Third, Upton Sinclair, also on account of his novels.

Fourth, and probably the longest remembered, Eugene V. Debs.

There has been a large number of heroes and heroines who will not be remembered but who really did the bulk of the work of building the movement. They remind one of Olive Schreiner's allegory in which the old man named Reason told the woman who was looking for the Land of Freedom that she must go down the steep banks of Labor and cross the dark river of Suffering. She said, "Is there no bridge?" He said, "None." She said, "Is the water deep?" He said, "Deep." She said, "Is the floor worn?" He said, "Your foot may slip at any time and you may be lost."

She said, "Have any crossed already?" He said, "Same have tried." She said, "Is there a track to show where the best fording is?" He said, "It has to be made." As she hesitated he said, "What do you hear?" She listened intently and said, "I hear a sound of feet, a thousand times ten thousand and thousands of thousands and they beat this way." He said, "They are the feet of those that shall follow you. Lead on! Make a track to the water's edge! Where you stand now, the ground will be beaten flat by ten thousand times ten thousand feet." And he said, "Have you seen the locusts, how they cross a stream? First one comes down comes down to the water's edge and it is swept away, and then another one comes, and then another and then another, and at last with their piled-up bodies a bridge is built and the rest pass over." She said, "And of those that come first, some are swept away and are heard of no more; their bodies do not even build the bridge!" He said, "And are swept away and are heard of no more and what of that?" She mused, "And what of that?" He said, "They make a track to the water's edge." She re-

peated, "They make a track to the water's edge." And she said, "Over that bridge which shall be built with our bodies, who will pass?" He said, "The entire human race." And the woman grasped her staff and turned down the dark path to the river.

Gene Debs, who was a modest man, would be the first to approve of our giving the highest honor to the unknown heroes and heroines whose bodies and minds, like his own, have helped to build the bridge. They will be heard of no more, but the whole human race will pass over the bridge they helped to build.

To Debs was given greater opportunity, and he met it as a great soul should. The thorny crown of martyrdom was pressed upon his brow and he accepted it uncomplainingly as a part of his service to the cause. Like other folks he had his faults, but, as the years pass, the sublimely unselfish spirit of the man shines out gloriously in comparison with the little men of the ruling class whose victim he was. Their lives, apparently successful, were dismal failures. His life, apparently a failure, was a brilliant success.

—The Milwaukee Leader.

WE HAVE JUST BEGUN TO FIGHT

The campaign is not ended—it has just begun! Before us lies the great and glorious mission of labor, to build the cooperative commonwealth of mankind in place of a society of greed and hatred and disorder. It is not a task for shirkers—it commands the faith and loyalty of every class-conscious worker, of every civilized individual.

The next four years will spell America's fate—will this great nation be steered into the dark barbarism of a horrible Fascism or will we go forward toward Workers' Democracy—a society of hope and of freedom?

There is no middle road. You must choose today! To sit back and do nothing is to give comfort and aid to the enemies of the working people—to the black forces of reaction.

Join with us in this great struggle! A great and historic campaign has been waged, but the real fight has just begun. Only by building the foundations of a strong and powerful Socialist and labor movement can we insure a forward march to the dawn of a new day with security and freedom for the common people.

There is a Socialist Party branch in your community. Join it.—Socialist Call.

SEARCHLIGHT

By
DONALD
J.
LOTRICH

Like the Sanitary District scandals? But the people forgot and reelect.

In my own precinct I learn more and more each time I go there. Because the precinct was redivided, we have a new democratic precinct captain and a new set of judges. These judges have a scheme all of their own to wear out the watchers. While the polls closed at 5:00 P. M., not a ballot was touched until 6:15 P. M. In the meantime these judges loafed around. The democratic precinct captain sent out and paid for sandwiches for all of them. They were brought in at 6:00 P. M. It took fifteen minutes to devour them. Finally, at 6:15 they began to take out the ballots, unfold them and place them face downward on a pile. At 7:00 P. M. they called a five minute recess. It was over two and a half hours after the polls closed before any actual tallying began. All the while the radio was blasting in the adjoining room returns and each radio return received an ovation, big or small, depending on the size of the democratic margin.

One democratic watcher, not knowing my affiliation, confided to me that at the other precinct where they used to be all watchers and judges trusted one another. By 7:00 P. M. they would have the ballots all counted. They would simply take out the republican and democratic ballots and divide all the rest between the demos and repubs after they had "fixed" them. But here they couldn't do that, because they weren't trusted, he said.

The Socialists were left far behind in this election contest. But we're used to that. That has happened before. Nevertheless, we're out in another campaign and contest already. We're already preparing for the next election. We're out working, teaching, planning to educate the people and some day the contest will be won by Socialism.

The worst thing the great horde had done when they reelected Roosevelt was the placing into office of the thousands of petty ignorant ward heelers and corrupt democratic politicians who at every turn use their delegated powers against the masses. When such people are entrusted with such great power, what else can we expect but graft and thefts like the Sweitzer-Zintak cases?

We hope for a good attendance at the Educational Conference on November 14 and 15 at the Slovene Labor Center. All active young people in the Midwest area have been invited. Brilliant and learned exponents of important problems will lead discussions. Our byword should be "Knowledge is Golden." Come to hear, see and learn things for your vital good.

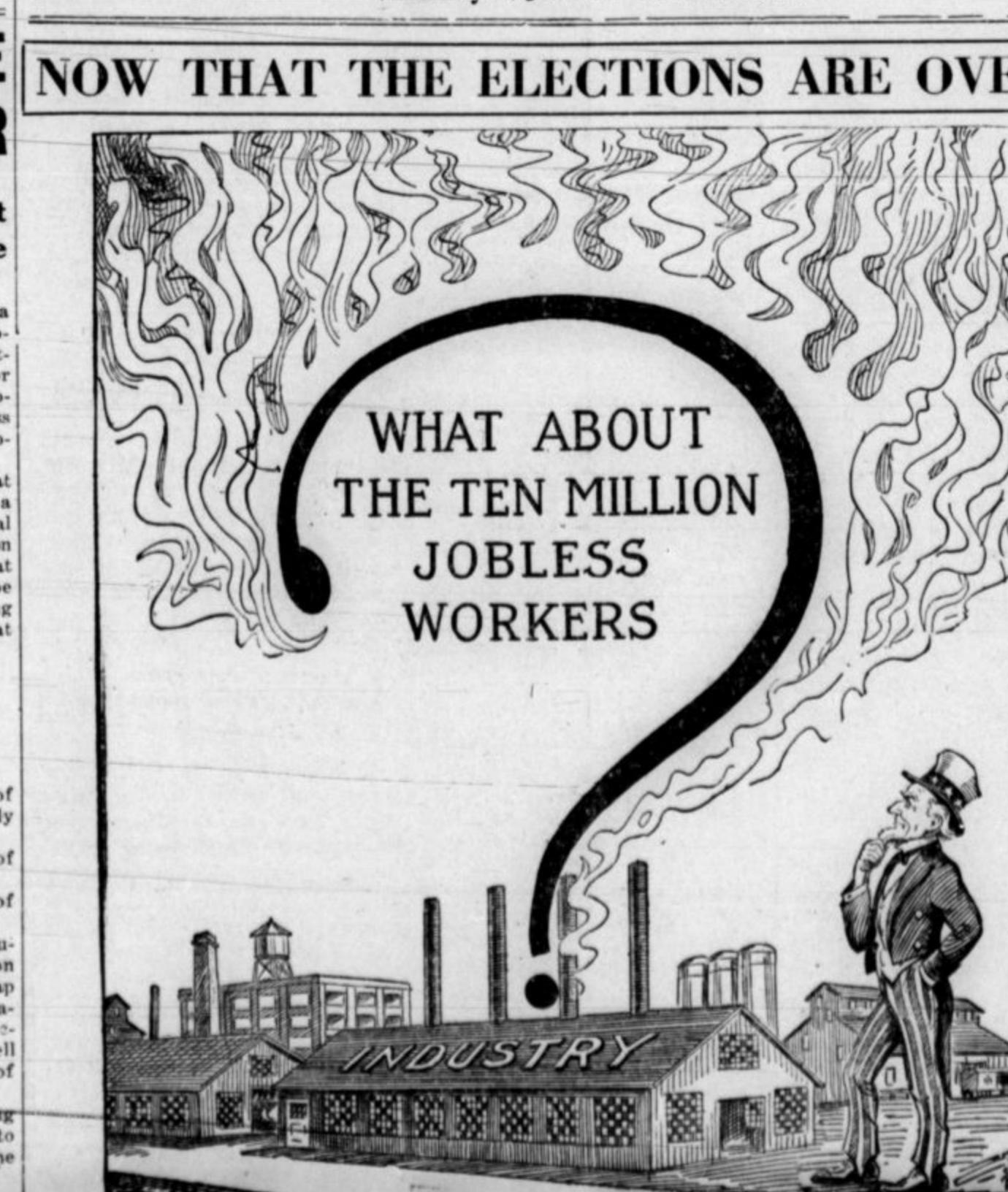
EDUCATIONAL CONFERENCE AT SLOVENE LABOR CENTER

Important Problems on the Agenda.—Prominent Speakers to Participate.—Social Saturday Nite

Chicago, Ill.—Saturday and Sunday, November 14 and 15, the Slovene Labor Center will be occupied by a group of young men and women, participating in the educational conference sponsored by the Yugoslav Socialist Federation. The arrangement committee has invited representatives from Milwaukee, West Allis, Waukegan, Chicago, Springfield, La Salle and other nearby districts to sit in and discuss the broad subject of "The Road to a more Secure Life for Young People." Under this heading sub-topics will be Trade Unionism, Cooperatives, Fraternalism, Labor Political Action, War and Fascism.

The first subject for discussion will be Cooperatives by Ellis Cowling. Ellis Cowling comes to us from Indiana and is well versed on the Cooperative Movement about which he has written many pamphlets. Fred A. Vider will speak on Fraternalism. Most of us are members of fraternal societies and this subject should give us an interesting discussion in itself. Professor Maynard C. Krueger, from the University of Chicago will talk on Labor Political Action and Albert Goldman, prominent labor attorney will discuss the danger of War and Fascism. The subject of Trade Unionism will be covered by Paul Porter, editor of the Kenosha Labor.

All of these topics are important to every working man and woman. They will be opened by well informed speakers, followed with a general discussion from the floor. It will be real Labor Education, analyzing some of our most important social



"I am a Socialist because I cannot be anything else. I cannot accept the ugly word of capitalism, with its brutal struggles and needless suffering, its archaic and irrational economic structure, its cruel social contrast, its moral callousness and spiritual degradation.

"If there were no organized Socialist movement or Socialist Party, if I were alone, all alone in the whole country and the whole world, I could not help opposing capitalism and pleading for a better and saner order, pleading for Socialism.

"To me the Socialist movement, with its enthusiasm and idealism, its comradeship and struggles, its hopes and disappointments, its victories and defeats, has been the best that life had to offer."—Morris Hillquit.